

ծախազօծուած կողմնեան մէջ, յատկապէս՝ զարի, անոր վրայ՝ ցորեն, յետոյ ձիթապտուղ, մեղր, նուա, թուղ ու խաղող։ Երբ ընծայաբերողներու խումբը շարժիլ սկսէր՝ թափօրին առանդողը կը գոչէր։ Սկիզբ ելցուց ի Սիոն առ Տէր Աստուած մերս (Երեմ. ԼԼ. 6)։ Թափօրին կ'ընկերանար ոսկէզօծուած եղջիւններով կով մը, որ վրան ձիթիկի ձիւղ մը կը կրէր։ Ծամբու ամբողջ տեւողութեան շարունակ կը կրկնէին Սաղմոսի հետեւալ տունը. «Ուրախ եղէ հո ոյք սաէին ցիս» ի տուն Տհաոն երթիցուք մեքս (ՃԻԱ. 1)։

Քահանայից գաւթին մէջ իւրաքանչիւրը ընծայաբերող քահանայի մը օգնութեամբ կը շարժէր իր կողովը, արտասանելով Սաղմոսի վերոյիշեալ տունը։ Ապա կողովը սեղանին վրայ կը դնէին ու կը մատուցանէին զոհը։

Քահանաներու ու Ղեւտացիներու կը պատկանէր երախայրիքը, որ անոնց հասփնէն էր, ինչպէս էին տասանորդները, ընծայուած զոհերու մէջ մասը, պատերազմի աւարին մէջ յիսնորդը՝ պարզ քահանաներուն համար ու մէկ հարիւրերորդը՝ քահանայապետին համար, նաեւ զանազան զուամարներ կամ ինչքեր՝ արուած ուխտի մը փոխարէն կամ իբրեւ տուգանք եայլն։

2. Պատարասուած պսուղներու երախայրիք. — Օրէնքը կը թոյլատրէր նաեւ պտուղներէ ու հողի բերքէն պատրաստուած երախայրիքներ, զոր օրինակ՝ ալիւր, նոր գինի, ձէթ, նաեւ՝ ոչխարի բուրդ եայլն։ Պատարասեալ ալիւրի երախայրիքին կ'ակնարկէ ըսելով. «Թէոր երախայրին սուրբ է, նաեւ զոհգուածը» (Լւոմ. ԺԱ. 16)։ Նուէրին քանակը (որու մասին որչա՞ սահմանում մը չկայ Օրէնքին մէջ) պէտք էր ըլլար առ նուազն յիսունէն մէկ։ Ումանք կը զոհանային վաթսուէն մէկով։

Երախայրիքը կրնային տալ իրենց ուսուցած քահանային։ Ատիկա պարզ տուրք մըն էր նուիրապետական դատակարգին սահմաններէ եւ չունէր ոեւէ նուիրական բնոյթ։ Ինչպէս պատահեալաւ Բաբելոնի գերութենէ դարձին, Հրեաները բերեմն կը բազմապատկէին իրենց նուէրները, որպէսզի քահանաները աւելի եռանդով ծառայէին Տհաւարին մէջ։

3. Նրախայրիքին նւանալութիւնը. — Այս ընծաներով Խորայկացիք՝ ի նշան եւրախատագրութեան՝ իրենց հնազանդութիւնը կը յայտնէին Աստուծոյ, որ տէրն էր ամէն բարիքներու։ Միեւնոյն ժամանակ կը հաճեցնէին զԱստուած իրենց հանգչեալ ու նոյն բարիքները կ'ապահովէին ապագային համար։ Նոյն սովորութիւնը ունէին շատ մը կուսապաշտ ազգեր, ինչպէս Նիլոպոտացիք, որոնք իրենց չաստուածներուն ու քուրմերուն կ'ընծայէին զոհներու մէջ չորրորդը եւ երբեմն նոյնիսկ ամբողջ հողամասեր։

Հայացոյց՝ Մ. Ս. Ն.

ՀԱՒԱՏՏՈՒՄ ԵՒ ՄՏԱՆՄԱՆ ՑՈՒՊԵՐ

ԲԱՐԻՔ ԸՆՏԵԼՈՒՆ ՈՒՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ կայ վարձաւուրքներէն հաստատուած օրէնք մը, այն ալ սա է թէ մարդ որքան աւելի բարիք ընէ՝ այնքան աւելի հաճոյք կը գտնէ զայն ընկելուն մէջ։ Միակ կայծ մը, եթէ չը կորսուի եւ գտնէ փակշիւք սեղ մը, կը հրդեհէ ամբողջ կեանքը. բարեգործական ամեն արարքի մէջ բան մը կայ միօս մեր բնութեան համաձայն եւ արժանի. հոգին, գրաստութեան մքնդութիւն մէջ ինկնալիսն այնքան զոհ կը գցայ որ որքան աւելի ընչէ այդ օգը՝ այնքան աւելի չ'ուզեր ընչել ուրիշ օդ։ Ուղիւղ գործ կատարելուն մէջ ուրախութիւն կայ. ուրախութիւն՝ այնքան աւելի կենդանի՝ որքան աւելի քիչ նախաստեւում է ան, եւ զոր ձեռք բերելու համար հարկ եղած է յաղթահարել բնութեան եւ զգայարաններու հզօր դիմադրութիւնը։ Ահա թէ ինչո՞ւ համար գրաստութեան հանդիմանը, եթէ ներելի է այսպէս կոչել զանոնք, չեն թառամիր երբեք, եւ թէ ինչո՞ւ համար զանոնք անգամ մը զգացողները միօս աւելի համ կը գտնեն անոնց մէջ. որպէս թէ անոնց մէջ ըլլար սաստուածային գաղտնիք մը՝ որ միօս աւելի կը պարզուի. իբրեւ թէ կեանքին մէջ եղած ըլլար զաւիթաքի մը՝ հեծգնեւ միօս ա՛յնպէս դարձկար, որուն վրայ մարդ չի կրնար կանգ առնել։

Ա. Վ.